

بعون صنّاع مکملین و مکران

که بر کتاب مقبول شیخین و سلفین و اهل صفای سحر

من تصانیف شاعر شیروان زبان نواب میرزا علی قاسمی

در مطبع عباسی حسن گل عباسی

بسم الله الرحمن الرحيم

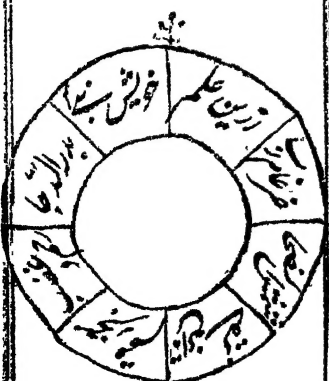
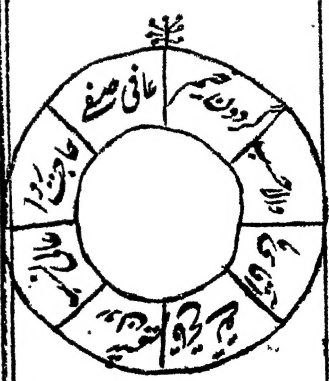
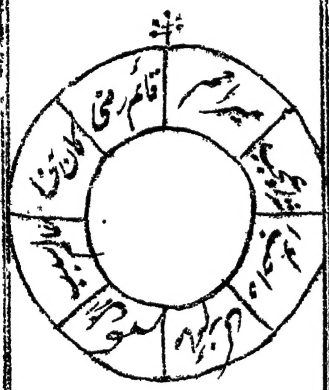
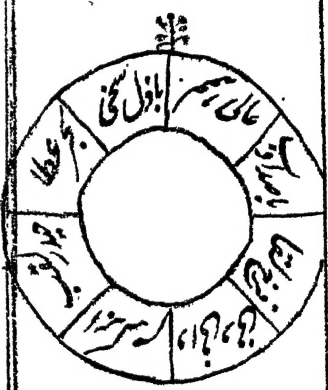
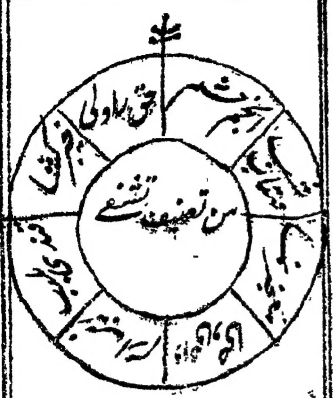
بنی علیاً منظر

نور علیہ السلام بسم الله الرحمن الرحيم

حرم خجائی وافر و شکر نعمت شکلا شرا آفرینند که دو جهان کو منظر اطرسی و نعمت فراوان پیغمبر ایزد ان
 کو چون نام عالم کا سردار ہے جل جلالہ و عظمیٰ و کبریا قدرت پروردگار ہے اور کیا باغبان حقیقی کے
 صنوبر کی بارش چمنے اپنی صنعت کا لہر کیسے کیسے انسان صاحب عقل و ادراک بنائے جنوں
 اپنی ذہن کی جودت اور تیزی فراست سے اس باغ جہان میں کیا کیا رنگین مضامین
 کے گل کھلائے عطا مخصوص اس وادار السلطنت مکتومین اللہ تعالیٰ نے ہر اک کو جو ہر
 کیاقت عطا کیا ہے جو چہ تو عقل کا پتلا کیا جسکے فضل و کمال کا اک زمانہ قائل ہے اور کیوں
 نہ ہو ہر فن میں دستگاہ حاصل ہے برے بڑے شعرا سے نامدار نثار ذی وقار
 اسی سہرزمین پر نامور ہوے اور کمان ایسے اہل خبر ہوے الغرض جو پودہ
 نامی ہو آخر حجامی و نظامی ہو اور اب بھی کیا یہ سہرزمین اہل کمال کمالی ہے اگر غور
 کیا جائے تو بیان کے باشندوں کے طبیعت ہی عالی ہے اس زمانہ میں ہواستاد
 والہا جناب نواب باقر علی خان مخفوری مخلص شہنشاہی جو تصنیف ہے قابل توصیف
 فضل خدا سے عجیب طبیعت پائی تھی ایک اسپر کیا سو توں ہے کو چہ ہر فن میں
 رسائی تھی بعد اوج کلام ہے و لغزب ہے جو سخن پر لاشک فیہ بی عیب ہے

جس طرف طبیعت عالی کو مخاطب کیا محل مطالب کیا میکلا نامہ معراج نامہ مختار نامہ
 التضمین بہت بند و حرانی و توجہ و سلام کے طرف جو لکھو متوجہ کیا تو ایسی
 سفر و گداز کے کہ کہ سنتے والو کو رولادیا پڑا دیا اور قصص شتویات دیو
 وغیرہ کے جانب جو دل مائل ہوا تو کیا کہوں کہ سامعین و ناظرین کو کیا کیا
 لطف حاصل ہوا اور تواریخ دوازده امام چہارده معصوم میں تودہ وہ تروز
 طبیعت دکھائے بقول شخصے دریائے صنعت و مضامین بہائے دوا
 چو شہار مدح جناب مشکاکشا حضرت علی و تحفے علیہ السلام کے ایجاد فرما
 ہیں عجیب رنگ صنعت دکھائے ہیں دوا زمین بہت سے خانے بنائے
 ہیں ہر خانے میں اشعار کے ٹکڑے تحریر فرمائے ہیں جس ٹکڑے سے
 پڑھو شعر موزون یا معنی پیدا ہو تر با عیات وہ وہ عمدہ ہر بحر و ہر صنعت
 صنعت متعلق صنعت موصول صنعت ترصیع - صنعت تسیق الصفات -
 صنعت معقد و معطل - صنعت متلون بہ بحر - صنعت جریح - صنعت ارصاد -
 صنعت صیاق و الاعداد - وغیرہ میں تحریر فرمائیں کہ ہر ذی کمال کو پسند آئیں
 کترین نام آید کہ دین حیدر خان نام مخلص بہ بنگلی نے ایسی صنعتوں پیش کیا
 نعمتوں کا آشکار کرنا عقل دور بین سے دور جانا کہ اندافین باپی خلایق کے
 لئے اسکا شایع کرنا ضرور جانا چونکہ اس میں ذکر دوازده امام و چہارده معصوم
 ہے اس واسطے اسم تاریخی یعنی تاریخ امام ہدایہ یہ کتاب موسوم ہے

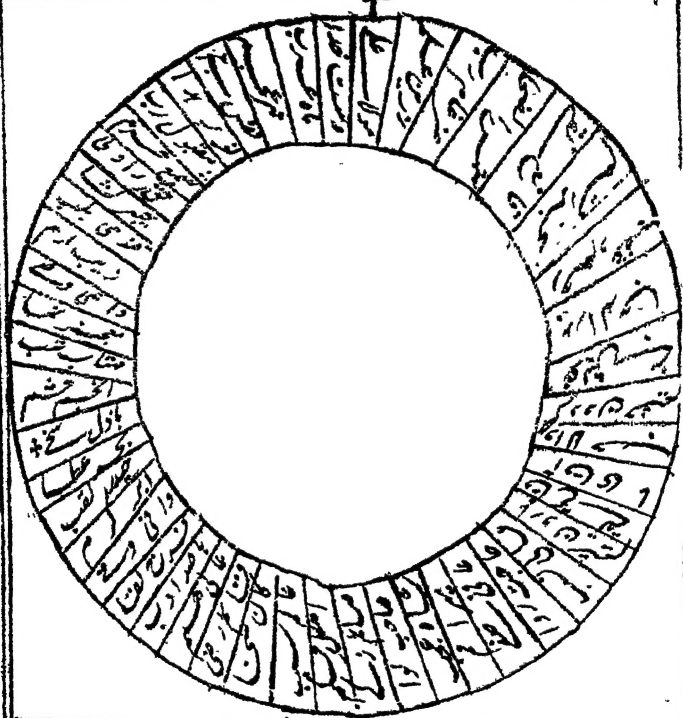
در صنعت ترصیع موافق القوانی و تسیق الصفات
 و صنعت مدور از ہر جا کہ خواہند آغاز نمایند
 شعر یا معنی و با قافیہ دیگر برمی آید و ازین شش دائرہ
 چہل ہشت صورت پدید می آید بے شغل معانی

و اگر همان شش شعر را بیک دایره بنویسد

چهل و هشت صورت دیگر پیدا میشوند

یائین طسریق

رباعی در صنعت مقطع

در دورانی او داغ ادا لے دارم

ہر دار درون راز و اسرار دارم

ای دنیوی آرام دوائے دارم

۱۱۱
الکامیج روان در اول نزاری رخ داد

رباعی در صنعت موصول مسمی با انسان المشاركة

پیش طاعت ہی بقیہ شکست	پیش طاعت ہی بقیہ شکست
پیش طاعت ہی بقیہ شکست	پیش طاعت ہی بقیہ شکست

ارباعی مسطورہ

پیش طاعت ہی بقیہ شکست	پیش طاعت ہی بقیہ شکست
پیش طاعت ہی بقیہ شکست	پیش طاعت ہی بقیہ شکست

شعر

پیش طاعت ہی بقیہ شکست	پیش طاعت ہی بقیہ شکست
پیش طاعت ہی بقیہ شکست	پیش طاعت ہی بقیہ شکست

ارباعی در صنعت موصل و حروفی

پیش طاعت ہی بقیہ شکست	پیش طاعت ہی بقیہ شکست
پیش طاعت ہی بقیہ شکست	پیش طاعت ہی بقیہ شکست

در صنعت ترصیع و تلمیق الصفات و عکس و دو قافیتین محجوب

پیش طاعت ہی بقیہ شکست	پیش طاعت ہی بقیہ شکست
پیش طاعت ہی بقیہ شکست	پیش طاعت ہی بقیہ شکست

بحر طویل مثنوی مفعول مفاعیلین جہار بار

پیش طاعت ہی بقیہ شکست	پیش طاعت ہی بقیہ شکست
پیش طاعت ہی بقیہ شکست	پیش طاعت ہی بقیہ شکست

مضارع مثنوی مفعول فاعل لاتین جہار بار

پیش طاعت ہی بقیہ شکست	پیش طاعت ہی بقیہ شکست
پیش طاعت ہی بقیہ شکست	پیش طاعت ہی بقیہ شکست

بحر طویل مثنیٰ سالم

توئی بهت احسان توئی بحیثیت چیون || اتوئی برجت باران توئی برجت گردون

هنج مثنیٰ مقبوض خرم مفاعلن مفعولن چار بار

بهت توئی احسان برقت توئی گردون || برجت توئی باران بحیثیت توئی چیون

بحر طویل مثنیٰ سالم

گردون برقت توئی باران برجت توئی || چیون بحیثیت توئی احسان بهت توئی

محبت مخذوف مستفیع لن فاعلن چار بار

در صنعت متلون لبه بحر اول رمل مخبون دوم نهرج
مثنیٰ سالم سوم محبت مخبون مفاعلن فاعلن چار بار

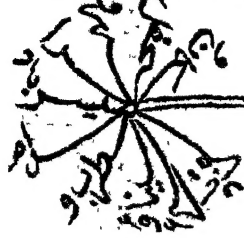
دل تو منظر ایمان لب تو حلقه قران | رو تو جاده عرفان دیر تو کعبه یردان

سوز لعلی مالک علی مختار گل میز ارم | مشک کشتا مقصد روانه عرب هرچ

در صنعت مقدر نهرج
بیا ارم
مشک کشتا
مقصد روانه
عرب هرچ

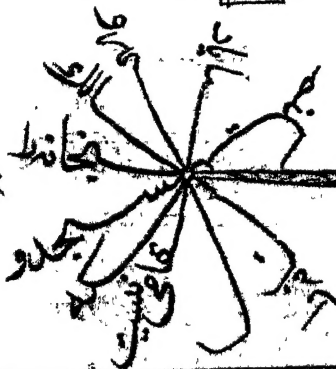
مکان و حقل جہد و امر امیر باد

10

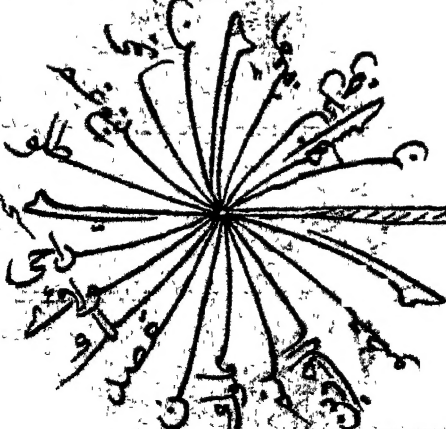
لیکنم یادیاد تہر دمالک میخانہ را
منجہ وکہ مقامی نیست مامستانہ را

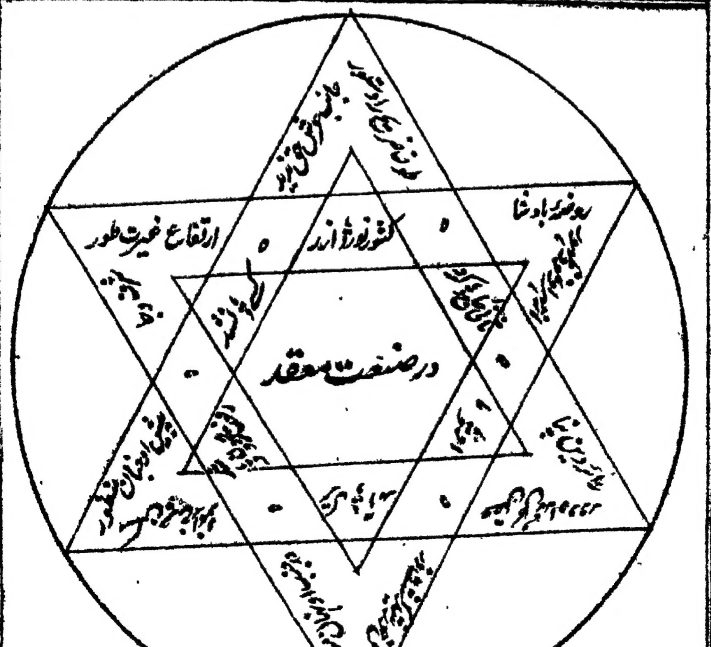
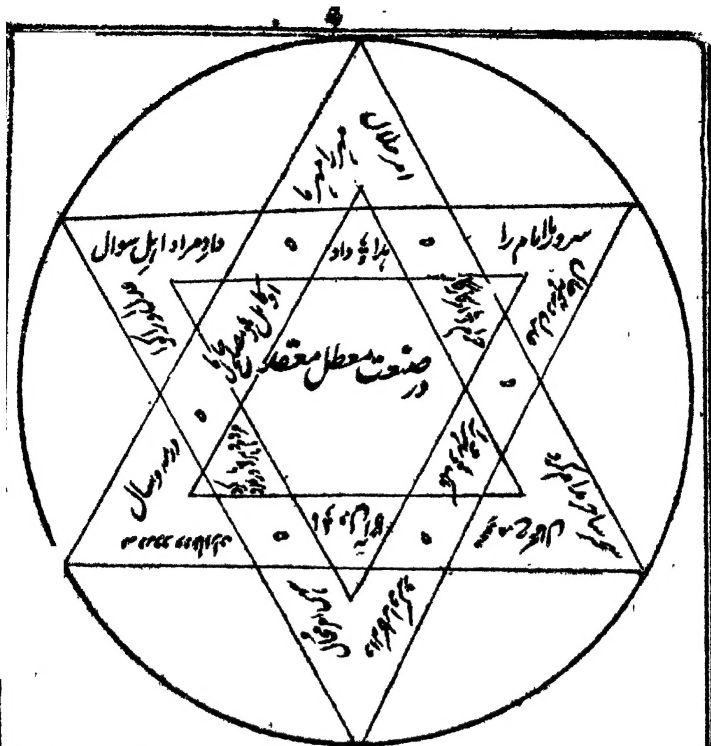
1974

من مالتی منیع غم مظلومے	من محلی مائل حق منورے
ملوک غم مالک دین معصومے	ملک مملای ملک مقصودے

توضیحات و توضیحات

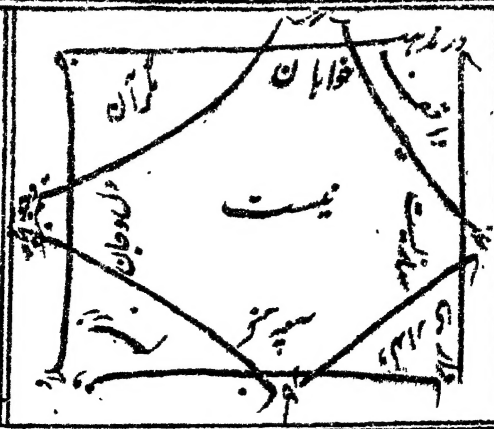
در صنعت حلاج

ای دلبر در فرقت من هر دم غم کردم	در فرقت از آتش بیسو زدم باوردم
من هر دم بیسو زدم بیاردم رخ زردم	غم کردم باوردم رخ زردم دل سردم

ای دلبر	در فرقت	من هر دم	غم کردم
در فرقت	از آتش	بیسو زدم	باوردم
من هر دم	بیسو زدم	بیاردم	رخ زردم
غم کردم	باوردم	رخ زردم	دل سردم

در دلبه جلا و وفاداری نیست	غیر از کس تم و جور و جفا کار نیست
خوابان دل و جان بگرشمره ساز نیست	واقف مگر آن زدم دلدار نیست

رباعی در صنعت حلاج

معما با اسم سعید

تشنه آن سر سامان چو تاج عید گردید | ظهور نیکی نامش بعد تاکید گردید

معما با اسم نور

سرو پای جز از جانور چون ما گرفتیم | نه از رازهای اسم او یا یوس رفیقیم
برای سیر جعفر رفت جعفر ^{سه} | هر آن جعفر و در دست جعفر ^{سه}

در صنعت ارماد و صنعت صیانت الاعداد

ز چهره دلب و قد تو گویم ای آقا	ا بهشت و ۳ کوثر و ۳ طو یا
بیش بخشش تو	ا گل است و ۳ قطره و ۳ اعصاب
ز بیکت کف جود	ا ریاض و ۲ قلزم و ۳ موسی
ز بار نخل سخا	ا حسین و ۲ شهر و ۳ طایا
بی حمایت تو	ا محسام و ۲ جوشن و ۳ تنغا
بروزیم در جا	ا شفیع و ۲ عادل و ۳ دعوا
بی ما طویل غل	ا ثبوت گشت یثقی برای روز جزا

در صنعت مطلوب کل که درین دو بیت قلبی آخر یک مصرع

جز قالب ندارم جان توئی بحسره

جانی که وصلش کرد آواز داد

من باشم ذرات ترک محبت چون

که در دل من

و به اسم جعفر لیا جعفر

در صنعت مقلوب کل بطریق مستطور	
تو گنج حسن و زلفیت	<p>عقل چو زخا</p> <p>۱۰</p> <p>۱۱</p> <p>۱۲</p> <p>۱۳</p> <p>۱۴</p> <p>۱۵</p> <p>۱۶</p> <p>۱۷</p> <p>۱۸</p> <p>۱۹</p> <p>۲۰</p> <p>۲۱</p> <p>۲۲</p> <p>۲۳</p> <p>۲۴</p> <p>۲۵</p> <p>۲۶</p> <p>۲۷</p> <p>۲۸</p> <p>۲۹</p> <p>۳۰</p> <p>۳۱</p> <p>۳۲</p> <p>۳۳</p> <p>۳۴</p> <p>۳۵</p> <p>۳۶</p> <p>۳۷</p> <p>۳۸</p> <p>۳۹</p> <p>۴۰</p> <p>۴۱</p> <p>۴۲</p> <p>۴۳</p> <p>۴۴</p> <p>۴۵</p> <p>۴۶</p> <p>۴۷</p> <p>۴۸</p> <p>۴۹</p> <p>۵۰</p> <p>۵۱</p> <p>۵۲</p> <p>۵۳</p> <p>۵۴</p> <p>۵۵</p> <p>۵۶</p> <p>۵۷</p> <p>۵۸</p> <p>۵۹</p> <p>۶۰</p> <p>۶۱</p> <p>۶۲</p> <p>۶۳</p> <p>۶۴</p> <p>۶۵</p> <p>۶۶</p> <p>۶۷</p> <p>۶۸</p> <p>۶۹</p> <p>۷۰</p> <p>۷۱</p> <p>۷۲</p> <p>۷۳</p> <p>۷۴</p> <p>۷۵</p> <p>۷۶</p> <p>۷۷</p> <p>۷۸</p> <p>۷۹</p> <p>۸۰</p> <p>۸۱</p> <p>۸۲</p> <p>۸۳</p> <p>۸۴</p> <p>۸۵</p> <p>۸۶</p> <p>۸۷</p> <p>۸۸</p> <p>۸۹</p> <p>۹۰</p> <p>۹۱</p> <p>۹۲</p> <p>۹۳</p> <p>۹۴</p> <p>۹۵</p> <p>۹۶</p> <p>۹۷</p> <p>۹۸</p> <p>۹۹</p> <p>۱۰۰</p>

تجینس مرکب معنہ و قی

شبتیم کی روش باغ جہانین گل فیض رخ اکبر سے یہ پھیلائی گلاب	ایسا عرق گلبدن شد تھا گلاب کیون بار نہ لائی سنجہ باغ مراد
--	--

تجینس تمام

دیکھا لاون اگر برقی شرر بار کا کاٹ دیکھا نہیں جن سے تلوار کا کاٹ	شہ و کمالون سر اسی خوشبو کا کاٹ کالی بین اسی نے پر جہر بل این
---	--

رباعی ترانہ در صنعت حریج صنعت قطار البعیرین

دل عاشق	شیدا تو	بیمہ	سلطان
شیدا تو	آفتاب	دیدم	بجوان
بیمہ	دیدم	لبان	چشم
سلطان	بجوان	نیر غل	انہی شان

جب رنگی رضا و یکچکے مان اکبر کو
اکبر کو حواسے کیا تب سرور کو
سرور کو ہوا غم کہ چلا مرنے کو
مرنے کو غم ہی پیدا اکبر کو

ذوقافیتین عجوب تجینس تجینس و تجینس تمام کہ تجینس قیصر نیز نامند

ہی عشق بہت عاشق رب رب کو تحقیق نہیں کی ہر تب سے تب کو	صغیر کہ اکرتی تھی سب سے شب کو جس روز سے بابا بھی بیان چور کے
--	---

در نشان امام حسین در صنعت متقو ط

پشت چینه نظیف زینت بخش	شب خیزی پریشان شفقست بخش
زین تختب پے تشفی مینے	زیب بخش شفیق جنت بخش

در صنعت مسطورہ

چنے بکینیت ز نقش چنے	بے غلط غنی پیش نبی نشینے
تین غضب جیش شقے لی سلفین	جشن ز تشنه تشنه مینے

در شان امام حسین در صنعت مشمن

دیرم نور	عالم دگر	دلکش چو	باب حکم	قند لی	بر ری بر	سی سی بر	عالی هم
عالم دگر	مانند او	کم یافته	سروسی	چون او	نایک	بحر سنا	ابرکرم
دلکش چو	کم یافته	پیر فلک	شکلیک	بر حوب	نیکو نسب	صروب	ماه عجم
باب حکم	سروسی	شکلیک	سلطان	حکمن	ہمشان	شاہ ہدا	میرا هم
قند لی	چون او	دگر بر حوب	حکمن	ای چشم	دیدنی چنا	دردھان	والا چشم
بر ری بر	نایک	نیکو نسب	ہمشان	دیدنی چنا	متقو حق	لور خدا	گردون خرم
سی سی بر	بحر سنا	صروب	شاہ ہدا	دردھان	لور خدا	مشہور	نیکو قدم
عالی هم	ابرکرم	ماه عجم	میرا هم	والا چشم	گردون	نیکو قدم	خر قدم

تجینس مرکب و نام رباعی

سیراب ہر اک کافر و ترسا ہو گا
اصغر کی طرح کوئی نہ ترسا ہو گا

چشمہ جو کوئی دیدہ ترسا ہو گا
بیابان تو بہت ہونگے مگر پانی کو

رباعی دیگر

قیمت ہے جناب بیش بہا در پایا
دلکوسہ عقم بین بہا در پایا

گر اشک کا اک قطرہ بہا در پایا
روئے بین جو آب آشفہ در ان کا نام

تاریخ ولادت بانسواد جناب سرور انبیا محمد مصطفیٰ

علیہ التحیۃ والثناء

بظہور آمدہ محبوب خدای اعدل
مولد اقدس آو شعب ابی طالب بود
جلو گر نور خدا شد چون میان مکہ
گشت مشہور بآفاق محمد نامش
مصطفیٰ یافت ہم از طاعت معبود خطاب
آمنہ مادر او بود پدر عبد اللہ
ہندوستان سال شہنشاہ حکم کرا بود
گشت تاریخ دل سال پیدائش است لیل

مومنان ہندویم ماہ ربیع الاول
نائب ریشہ علی غالب ہر غالب بود
برتر از عرش اشدر رفت و شان مکہ
کینش بود ابوالقاسم واحد نامش
سرور جلہ رسولان خدا بود خطاب
ہاشمی علیہ رونق دین عاسلہ جاہ
طالب عدل چنان بادشہ یکتا بود
سال نولود تحقیق بود عام الفیل

تاریخ ولادت موافق سنو

اپنا بیگانہ ہر اک شہید اہل
نور پٹ پاک کا پیدائش ہوا

جب ظہور احمد مرسل ہوا
یون کی تاریخ سال مجوسی

تاریخ وفات جناب رسالت مآب سید المرسلین خاتم النبیین

علیہ الصلوٰۃ والسلام

<p>رفت سوی جان رسول قدیر چون بد را بقا شده برگیر بود هر قتل عدوی رب کبیر بر سال وفات با تو قیصر آه بر خواست از دل ای دلگیر تا شود فیضیاب جم غفیر نقطه خانع الالین برگیر سال تاریخ او شود تحریر</p>	<p>بست دوشنبه دوشنبی ز صفر شصت و سه ساله بود آن حضرت حاکم وقت انتقال جناب فکر تاریخ تقسیم کردم در بخش از چهار عالم با بعد از آن طلب اختراع نمود کز غیر البشر که نامش بود ای تشنه بطنه دل تو</p>
--	---

تاریخ حیات با العالمین رحمة الله علیه جناب رسول خدا محمد المصطفی صلوات الله علیه و سلم

<p>روانه گشت میان جان رسول قدیر بر طالب سالش خیانت کند لقمه فراق روح ازین دین غمزد جسم مینر بر سال وصال بخدا دم تحریر</p>	<p>دوشنبه صفر بست دوشنبه آن ماه دل بطول تشنگی ز اختلان مقال وصال احمد بی سیم با حد گردید نبرد و نام ضرورت و صهر و ایت</p>
---	---

تاریخ ولادت وفات بطنه خاتم النبیین سیده النساء العالمین حضرت فاطمه زهرا علیها السلام

<p>بسان احمد مختار روز یزدانی است که سال نیم بهشت ز فضل خالق بود که بود بهر جهان یزد محمد حاکم وقت میان باغ جهان گشته بلبل شهید</p>	<p>جناب فاطمه نبوت رسول لانا فی است عجیب وقت میان جهان ظهور نمود بالتفاتی چنین گفته اند عالم وقت مگر حیانت ز جنت خدیجه اکبر</p>
---	---

طبیعی او سپیدان الرسی و سبب
کمال پاس و لحاظ قبول فرمودند
هزار حریف میان جهان نه راحت یافت
مه مجامعی آخر شب دوست بنه بود
پیام رنج چو آرد آن سوم تار سنج
بجبر دالد ماجد چو صبح و شام گریست
باین حساب زرنج و علم نه حملت بود
با اختلاف چنین خاص و عام میگویند
روایتی است چنین هم بعد نه جائگاه
غرض که رفت ز دنیا ناله و فخر یاد
پس سال و نالتش چو فکر شد حاصل
دوباره گفت نه چون فکر سال از بهر رفت

محمد عری گفت بعضی سینه
بسر ارم امیر رسول منور بودند
ملول فوت ز دنیا چنان اذیت یافت
که از جهان وطن بلخ خلعت نقل نمود
پای کیاب جگر بود آه سودان سنج
روایت است که بمقاد و پنجه بر بست
مه مجامعی ادلی بر ارحلت بود
که بعضی بستم ماه صیام میگویند
که بعد شاه رسل زنده ماند آن شش ماه
مدینه گشت چو دیران بهشت نشاند
چهار بار تشفی کشید آه از دل
هزار حریف ز اهل مدینه فاطمه زهرا

تاریخ وفات جناب امامزاده علیها السلام و التفت

چو شد فاطمه سوی فردوس اسفل
دو شبانه تنوم از مجامعی از حشر
دو تار سنج کرم رستم اختر اسفل
به انگشت چون بود در ماسم او
پس سال فو تشفی دم فکر
پس سال نقش در گرن بعد غم

دل من تیغ الم شد دو باره
بیشد بالم در جهان آشکاره
بجز صبر بهر گاه دیدم نه چاره
بجای الف در زمان نظاره
دو انگشت برداشته کرد اشاره
ز خیر النساء بهر الف در شماره

تاریخ ولادت سید الوصیین و یعقوب الدین و امام المتقین علیه السلام
امیر المؤمنین علی ابن ابیطالب علیه السلام

احرام رهبر ما سخی است
 ابن عم مصطفیٰ مشکی کشاست
 خانه کعبه بحکم ذوالحجلا
 ماه میلاد علی ماورنجب
 بود آندست خدا شیر صد
 چون برون آمد ز کعبه آن دست
 انجین از قوم خود سبقت برد
 داد حق سرور کنهائی بشت
 گشته از حکم الهی هم کلام
 قبل شیر مادر آن شیر خدا
 نفس خود را یافت چون آندم بن
 سال میلاد شهنشاه جلیل
 چون علی نام شهنشاه نکوست
 بدگفت با حق نیکو خصال

جانشین مصطفیٰ بیشک علی است
 مقتدا و مرتقی و ایلین است
 مولد او شد زبخت فضل و کمال
 جمعه روز عید شد با صد طرب
 مادر او فاطمه بنت اسد
 این نداد علی هست و سست
 مادر او نعمت جنت بخورد
 گشته نازل آن طبقه بشت
 چون نبی را دید کرد اول سلام
 نوش کرد آب دهان مصطفیٰ
 از دوا قدس قوی گشت و قوی
 ای تشفی کن حساب از غم فیل
 از محیطش در کنش تاریخ او سست
 امام اسلام از پی تاریخ سال
 تاریخ امام همد

تاریخ شهادت امام اول جانشین محمد رسول الله صلی الله علیه و آله

علی عقیقه کشا و شاه هر دو جهان
 اگر چه نبی ماند در جهان شکی سال
 مه پیام بعد غم پی که در سر بود
 پیام رخ بیاورد آه بست و یکم
 بسوی بانج جهان از همان فانی رفت
 برای سال وفات شه نمک حنا طر
 عجب جوان ذلایکرام بود خاصه رب

امام اول و پست پناه هر دو جهان
 ولی برنج لبه کرد آن مجتهد خصال
 که روز ماتم شمه جمعه یاد و شنبه بود
 حواس و هوش همه خالق شد و صدمه گم
 ز رخ فرقت او لطف زندگانی رفت
 بوزر و سی زینت برفت آن صابر
 که در فراق اولی صبر شد جوان عرب

تاریخ شهادت امام اول جانشین محمد رسول الله صلی الله علیه و آله

که گویند نال نه ضائع نمود آن بیدین
که بی علی غده آفسوس کونده لی سیدین

که بی علی غده آفسوس کونده لی سیدین
که بی علی غده آفسوس کونده لی سیدین

تا پنج ولادت شهادت امام هدی قرة العین محمد مصطفی پاره جگر
علی مرتضی راحت جان جناب طمعه زهر امام دوم جناب حسن
محبت علی علیه الصلوة والسلام والیتیم والیتیم

سردار که سبط احمد بود
شاه کون و مکان امام حسن
پنه خورشید رسول نور العین
روز میلاد خاصه معبود
نیمه چون شده ز ماه میام
نور رب صمد هوید اشد
سال مولود سردور یکتا
باز از روی اختلاف نگر
الغرض از جهان فانی رفت
پنجشنبه دوزخ باقی بود
بادی خلق شاه دوران شد
شد چو آخر زسم امام ز من
سال مولود آن شاه صابر
چون بخواندم تمام را الفغان
حسان سال حسن نیک صفات

۱۲
که بی علی غده آفسوس کونده لی سیدین

کینت ادا ابو محمد بود
بادی آنس و جان امام حسن
جان زهرا و سید الطرفین
عاشقان حسن سه شنبه بود
فلک دین بیافت ماه تمام
سبط پاک رسول پیدا شد
حرف بای بصارت زهرا
سرجات ز جرات حیدر
سوی جنب امام ثانی رقت
که سفر در مه صفر فرمود
زیب بخش از ریاض رضوان شد
شد تاریخ آن اخیر حسن
بود حرف نخست بسم الله
سال غم شد دو حرف آخر آن
آخر جان شد است سال وفات

تا پنج ولادت شهادت جناب حضرت سید الشهدا و مآل اعیان

سعد و پیشوای اهل صبر و ابتلا و کل بوستان رسالت و نبوت
و سر و جو یار امامت و خلافت حجة الله علی الثقلین محمد علیهما السلام

چنین سبط رسول کریم پیدا شد
چین و تالش شعبان که یوم میلادت
شوت گشت بقولی که تخیم آناه
ضیای کوکب لولاک نور رب علا
برای قمری دین سرجوی غلدرین
حسین راحت جان رسول رب علا
اگرچه در سنه جشن اختلاف کنند
جدا جدا چو شماری زاول و آخند
که جداست بهر حال بهر اندادش
بایاری و امداد رب بے همتا
شدند در پی جان باغبان بدایمان
شمید شد مع الضارب الشمد
عجیب الم عاشق محمد م بود
باختلاف چنین منکشف شدای مسود
اگر سوال کنند از تو مومن دیندار
حسن حسین که هستند زین عرش علا
عجیب راز خفی دیردلم هویدا شد
شنید با تفع پر غم جوان کلام مرا

شمید راه خدائی رحیم پیدا شد
دل رسول فلک جبه خرم و ثنات
غرض که خلق شده آن امام عالیجاه
چرخ خلوت و اللیل آفتاب صفا
کلی که بلبل سید آوست روح این
حسین قره العین جناب خیر ناست
ولی بلفظ جدش سال نکشاف کنند
شوی بسال ولادت تو مطمن خاطر
ظهور یافت از مهر دو سال میلادش
نمال بلغ امامت بیافت نشود نما
گذشت فصل بهار و رسید فصل خزان
علیه الف تحته علیه الف ثمتا
که از چهار طرف شور شد ماتم بود
که روز قتل او آویند یاد و شنبه بود
برک سال شهادت بگوشتنی زار
یکی ست بیست و گردن یکی است بیست و پا
زهر و زام دو تارنج عظم هویدا شد
بگفت از پی سانش که آه و او ملا

تاریخ ولادت حضرت سید الشاہجین و امام الزاہرین حضرت امام

زین العابدین علیہ السلام

ہستہ کو خوش موہن کیا کیا ہو
شاد سب اذنا ہوئے اعلیٰ ہو
دوسرے کے بعض یاں گویا ہوئے
الغرض چرچے یہی ہر جا ہوئے
ہمیشہ لطف خالق یکتا ہوئے
جان و دل سراپا مان شیدا ہوئے
دیکھ کر پوتے کو خوش دادا ہوئے
آج سب زائل غم فردا ہوئے
تب تشفی نے کہا پیدا ہوئے

ہست و سچم چہ ہوئی شعبان کی
تما سجاد ہی دوسرا اک قول ہے
کوئی پند ہوین کا قائل ہو گیا
پیشینہ پاکہ تما جمعے کا روز
عید پر پیدا ہوا زین العباد
تمہارا شاد ہی اور خوش حسین
جب علی کے سامنے آیا اعلیٰ
دہوم ہر ہر سو مبارک باد کے
بوجہ سال مولد سجاد جب

تاریخ وفات جناب حضرت سجاد زین العباد و امام المشرقین علی بن ابی

علیہ السلام

روز شنبہ شدہ برای فغان
در غم سبط احمد و یشان
بود افسوس دشمن ایمان
از مدینہ برفت سوی جان
نزد جناب حسن بغر و شان
شدہ تاریخ و امی زیب جہان

ہست و سچم چہ از محرم بود
ہای سجاد انتقال نمود
قتل او ہشام عہد ملک
ظہر چہ چو دید آن حضرت
بیشک جنت القیع شدہ
چون تشفی سوال سالش کرد

تاریخ ولادت امام ہمام حضرت ابی جعفر محمد بن علی باقر علوم اولین آخرین

صلوات اللہ علیہ

گشت مسرور و شادمان باقی
کرد روز از زمان عیان باقی
میکنند این چنین بیان باقی
گرچه گفت است غیر آن باقی
هست در غیبی مع خوان باقی
می بود گفت ناگهان باقی

خلق چون شد محمد باقر
مادرش بود ام عبد الله
جمعه و غره رجب بوده
فائل ثلث صفر بعض اند
بروز عیش و طرب دو شنبه بود
ای شفی برای تار بخشش

تاریخ وفات امام نجم شمع حرم منیر علی محمد بن علی باقر علوم الدین آخرین

صلوات الله علیه علی آباء الطاهرين

روز دوشنبه مقرر شد گذارد کبریا
سال وفات شاه چوپا بولانی یک چود

بلای جانب جنت کسب بر محمد باقر
المنیر ساری زهرالمست دل تبار

تاریخ ولادت ششمین پسر اشکانات الحقائق حضرت امام جعفر صادق صلوات

الله علیه و علی اولاده المعصومین

بهر خلق خدا بحق ناطق
هفتادم از پنج اول بود
یوم آدینه یاد دوشنبه بود
ذخر قاسم نکو اعمال
نور پیر علی هویداشد
بر همه انس و جان امیر آمد
همه رار بهنما بسان علی
ماهر علم اول و آخر
حافظ دین و قاری قرآن

باومی است جعفر صادق
شده پیدای جوان شه مسعود
روز میلاد خاصه معبود
مادرش ام فروزه نیک خصال
در مدینه امام پیدا شد
در فضل چو بے نظیر آمد
یافت توقیر و عز و نشان علی
قره العین حضرت باقر
آن بلج اللسان فیض زبان

صائم الدهر و قائم الليل است دشمن حق خصم و عبد ملک گشت فاعل تمام مقصودم از سر اعتقاد گشت امام	مومنان را بجای سرچیل است حاکم وقت بود عبد ملک فکر تاریخ سال مینو و م ای تشفی سر و ش خوش انجام
---	--

تاریخ وفات امام پنجم اطمینان حضرت جعفر صادق صلوات الله تعالی علیه

از جهان سوی باغ رضوان شد تا فلک شوره آه و افغان شد جانب خلد چون خرامان شد دشمن دین و دشمن جان شد صادق از زهر ظلم بیجان شد	چون امام ششم محکم خدا بر زمین تا حتما بسپار کرد نصرت و شش ساله بود سرور با زهر و اوش یک جفا جو خوف تاریخ او تشفی گفت
---	--

تاریخ وفات امام ششم حضرت جعفر صادق علیه السلام

زنجیر ادا ملول دل صبا بر سلام ما بل تشفی حزین که آه بود امام ما	ایشان امام صادق سواد فیض جاودان برای سال جلالتش پیاس خاطر مهرب
--	---

تاریخ ولادت امام شافع محشر نور بخش شمس قرص حضرت ابوالحسن موسی بن جعفر

صلوات الله علیهما

خلق گردید امام عالم دل عالم همه شاد و حنرم بحدوث آمده از ملک قدم صاحب خلت و ذیچود و گرم بادی خلق شهنشاه ابراهیم	هفتم ماه صفر در ابوا بستر از غید شده یکشنبه مصلحت بود که آن بهر و بین کینتش بود ابوا بر ابراهیم موسی کاظم فرخنده صفات
---	---

سال مولد چشتی بر سید	دفعه زیت مدینه کفتم ۱۲۸۰ هجری
تاریخ ولادت امام هفتم ابوالبراهیم امام الاکبر موسی بن جعفر علیه الصلوٰۃ	
والسلام	
جسد امام هفتم پیدا ہوئی جهان بین	خوشی اگر حمید چمن بخت فرحاک
آئی ہفتم صفر کی طالع ہوا جو خورشید	نور این زمین سی پیو بخانی الفتور نافذ
سال ولادت او نکا پوچھا جو موسیٰ بن	کنے لگا شفی ابوالابی مولد پاک
تاریخ امامت امام ہفتم حضرت موسی کاظم علیہ السلام	
جانشین چون امام ہفتم شد	گشت مسرور عالم اسکان
پئے تاریخ سال جشن امام	ای شفی ابو امام جهان
تاریخ وفات حضرت امام موسی کاظم علیہ السلام	
رفت بہ جنت موسی کاظم	در غم او گاہ نہ شکستہ
بہر سال رحلت آتا	مالک دین ابواسے بگفتہ
تاریخ ولادت امام ہشتم حضرت ابی الحسن علی بن موسی الرضا علیہ السلام و الشہادۃ	
ماہ ذیقعدہ بود و یازدہم	گشت پیدا امام با تمکین
مولد پاک او مدینہ بود	حاکم آن زمان محمد امین
لقبش شد رضا علی نامش	زب بکش کنار آسم سنہین
بہر سال ولادت پاکش	ای شفی بگوئے ماہ مبین
تاریخ وفات امام القیاد شیوای صفا شہید ہر اہل جفا حضرت ابی الحسن علی	

ابن موسیٰ الرضا علیہ التحیۃ والثناء

بست چون رفت سفر
اہل دین مایوس شد
داد با غم شد بد
غم تشفی را چو بود
آمد از گردن ندا

شاه در ماه صفر
بای ویران طوس شد
زہر مامون الرشید
فکر سانش سے نمود
دو صد و سہ بود ہاے

تاریخ وفات امام ہشتم علیہ السلام

شاه خراسان چو موسیٰ ظہر رفت
ہفت خبیثہ پے سال وفات

عینہ دل آہ نہ از غم شکفت
جان جہان زیب جہان بود گفت

تاریخ ولادت سعادۃ امام عباد و سید الزیاد العباد حضرت ابی جعفر محمد بن

علی الجواد علیہ السلام

چون بشدت خلق آن ابو جعفر
جمہ و عاشق رجب بود ہ
بعض گویند ثالث آن ماہ
اختلافی پدید گشتہ چنان
مولد پاک شان مدینہ بود
نام او شد محمد مدینے
شد از ولین خرابہ آبادان
داد در حرمی ست بر مردم
کہند گر کسی ز سال سوال

سرورد جہان ابو جعفر
ہمہ عالم بصد طرب بود ہ
دوم ماہ نیریک ذی جاہ
بعض گویند نیمہ رمضان
ریشک فردوس آن مدینہ بود
لقب او شدہ جواد و تقی
خیززان بود خندم و شادان
در جہان آید ست امام غم
مطلع ماہ اسے تشفی سال

تاریخ وفات امام نهم حضرت محمد تقی علیہ السلام

ز قلب حردین در غمش بائے گفتم
امام زمان بود ایوای گفتم

محمد تقی رفت چون سحر جنت
تشفی محزون پے سال نو تش

تاریخ ولادت لوئال حدیثم مصطفیٰ کل بوستان و تصوف حضرت امام

علی النقی علیہ السلام

باد می خلقی شاه عرش مقام
بابان خوشی تھی اور دوست تمام
گولے تھا لقب علی تھا نام
ان تھی ام ولد نکو انجم
ماہ و نیم شید تھے بجای غلام
کہا پیدا ہوئے امام انام

جلوہ گریب ہوا امام دھرم
دوسری تھی رجب کی جیسے کا دن
بعضوں کی بہتر رجب ہے لکھی
سولد شاہ دین مدینہ تھا
نور رخ تبا آسمان بہو سچا
نظر تاریخ میں تشفی سنے

تاریخ وفات امام دہم حضرت امام علی تقی علیہ السلام

شافع عقبہ تقی شاہ عرب ہای ہای
روز دوشنبہ شدہ ثانی شب ہای ہای
گفت دل پر ملال بودہ رفت ہای ہای

یافت چراغ الہی رفت ز دنیا تقی
دراختنچون بہ شدہ قرار کہ و مد شدہ
جون بی تاریخ سال کرد تشفی سوال

تاریخ دیگر وفات امام دہم حضرت امام علی تقی علیہ الصلوٰۃ والسلام

زہر کھلایا او سنے تقی کو
جاکی بسایا گلشن جنت
روز دوشنبہ ماہ رجب تھا

خون الہی تہانہ شقی کو
حد سے زیادہ جب ہوئے بدعت
لیا کیا سکورنج و لعب تھا

برکما گهرین سوک سوم کو بہو چہا جہد لڑل پر عنم روکے تشفی لہنے لگا تب	روتنے تھے سب لوگ سوم کو سال وفات شاہ دوعالم دوسے جون سال ہو اب
---	--

تاریخ وفات امام دہم حضرت امام علی النقی علیہ السلام

سوی بنان شد جو امام دہم تکثر تشفی بے سالتش جو کرد	شد برشمش صاحب دل جان کسل آہ امام آہنے گفت دل
--	---

یاری و لاوت سعادت شہزاد لیا و منجر او صیبا الامام العباس نجبہ الشہد الملک
العلام حضرت ابو محمد حسن بن علی عسکری علیہ الصلوٰۃ والسلام ہاتھ

الاضیاء والظلام

تالی برج کی ہوئی چوتھی بصد طرب پیدا ہوا علی نقی کا وہ نور عین راوی کا قول کردہ دوشنبہ کاروز تھا گہر تیر تھام خوش تھا کسی کو نہ تھا الم اوس سال جنبین کی خوشی کو فکر تھی	کیونکر روز عید کہین او سکون خاص عام کتے بن جبکہ سب حسن عسکری امام رونق وہ مدینہ ہوا جب فلک مقام ام ولد تھے مادر حضرت حدیث نام دل نے کہا کہ اب ہوا پیدا حسن امام
---	---

تاریخ وفات امام یازدہم حضرت ابی محمد حسن بن علی عسکری صلوٰۃ اللہ تعالیٰ علیہ

پیشوا دین امام عسکری یوم جمعہ ششم اول ربیع تقاتل آن معتمد افسوس بود ای تشفی ہر سال نقل او	عاشق شیدا یارب ذواللمن شد سوی فردوس از دار المہن گشت مسموم آن شہنشاہ زمن گفت ہاتھ آہ ہمنام حسن
--	---

تاریخ ولادت حضرت صاحب الزمان خلیفه الرحمن حجۃ الله فی خلقه
و کلمۃ الباقیتین خلیفه القائم بقسط الله الناطق بامر الله الذی
ببقائه لقیات الدنیا و بمیزه زرقب لوزی و بوجوده ثبت الارض
و السماء امام الامم و الی القاسم محمد بن الحسن امدی صلوات الله علیه و سلام

بهر میلاد مهدی باد
جمعه سامان جشن عید نمود
خاک پایش چو تو تها باشد
شده مسرور زین خاتون
دو جهان از وجود او تا کنم
سیرت و صورت محمد داشت
جشن عیش و طرب مبارک باد
دل مادر داشت قیاق سخن
شده تاریخ مولدش هر
فکر تاریخ میکنم و هر
گشت تاریخ الفظ نور خدا
امدی و صاحب الزمان گفتیم

چون نباشد درین جهان شادی
نیمه باقی زمانه شعبان بود
مولدش سر من رآست باشد
کرده غم دور تر جیس خاتون
کیست او بشد الی القاسم
بمنت و شوکت محمد داشت
خرم روز و شب مبارک باد
ای کاشفی تو مکر سالش کن
بجهان آمده ملک چهر
می شمارم قزون تو هالی اگر
همه تن بود و دو نور خدا
بعد از آن مثل گل چو بشگفتم

تاریخ عیبت صفیری امام دوازدهم صاحب العصر الزمان علیه السلام

یا که تاریخ انتخاب بین چاند
تاجا خوش انتخاب بین چاند

نور خالق تمام مدی و د
نور شمسین راجی بین دو چند

مشرق دین سی ہوتی ہر طالع
جہ گو روز عید ہی ہے خلق
حاکم وقت تھا جو قلب سیاہ
چپ گیا دشمنوں کی نظروں سے
مقتدرے نہ اوسکیاں کیا
پوچھیں اوس ماہ کو تشفی ہم
پوچھا جب سال غیبت صغریٰ

عای ہر سال

اگر کسی انقلاب میں چاند
پر رہا رنج بحساب میں چاند
چرخ دین کا تھا اضطراب میں چاند
جلوہ گر ہوئے شیخ و شہاب میں چاند
ملنے کے تھا خواب میں چاند
کہنی آئی نظروں خواب میں چاند
بولا دل ہی چپیا سماں میں چاند

دیگر

روز عید است مہر شعبان
زیب فرماے کن فیکان گشتہ
شکر سال طرب چو نمود

موجب حکم اختیار شیب
صاحب العصر الزمان لایب
جلوہ آراے گفت یا حق غیب

دیگر

صاحب الوعد چون شدہ پیا
نہ نہ زبان نہ تار
نہل خنجر بدل چو بکش گفتم
موجب اختلاف نحاس و عام
جلوہ پرداز ہم بقول ذکر

دل نور مد سے گفت
جلوہ آرای ہم مد آن تاریخ
بعد از ان حسن زمان گفتم
شدہ تاریخ یا دشمن اندام
شدہ تاریخ مولد سرور

دیگر

قطرہ تاریخ طبع جناب لایت علی خاں صاحب مختلص ہر شاگرد کوشش

تاریخ ائیمہ المدسے بھی
کلمہ طبع کی ای ہر ور تاریخ
کتاب تمام

واللہ ہے انتخاب پڑیب
کیا خوب چھپی کتاب پڑیب
نہی دھر

اعلان

مَدِّحِہ و المَنِّہ کتاب لاجواب پسند ہر اہل صفا۔ سنی بہ
 تاریخ امام ہدایت حسین تاریخین ولادت و وفات آنحضرت
 صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم و چار دہ معصوم تحریرین اور اکثر
 رباعیات اور اشعار ہر ہر صنعت مابین مرقومین لائق ملاحظہ
 شائقین ہے قیمت بنظر رفاه عام (۱۱) قرار دی ہے
 چونکہ حق تالیف اسکا محفوظ ہے لہذا کوئی صاحب قصد
 طبع تقریباً نفع کے عوض نقصان نہ اوٹھائیں ان جسقدر
 نسخہ جات مطلوب ہوں دکان راہہ رکھونا تھ صاحب تاجر کتب
 واقع چوک لکھنؤ متصل کو تو الی سے طلب فرمائیں
 اگر دیر فرمائیں گے تو ملنے سے پچھتاوے گے
 در مطبع عباسی شہر لکھنؤ محلہ نخاس قدیم رونق
 ڈاندر گر وید ڈ